

Sínia del Tatjé

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Vora la riera de Guardiola, prop del pont de Salelles
Emplaçament Ctra. BP-1101, just passat el pont de Salelles al km. 13,5, camí direcció est uns 500 m.
Alçada: 252

Coordenades:

Latitud: 41.69376
Longitud: 1.7839
UTM Est (X): 398803
UTM Nord (Y): 4616490

Classificació

Número de fitxa 08098-320
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Part de superfície arrasada; part subterrània ben conservada.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08097A002000500000EM
Fitxes associades:
[Cal Quico](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dc., 27/01/2016 - 01:00

Descripció

Antiga sínia de tracció animal, situada a la ribera dreta de la riera de Guardiola, la qual conserva molt bé l'estructura subterrània, mentre que la part constructiva de superfície se la va endur la riuada de l'any 2000. Sobre el terreny actualment només és visible un forat rectangular, corresponent al pou per on es captava l'aigua. Aquest forat dona pas a una gran mina subterrània coberta amb volta de pedra. Es tracta d'una mina que fa funcions de bassa, de planta rectangular. Té unes dimensions de 5 per 8 metres i una profunditat d'uns 4 metres. A la mina hi neix aigua però a la part final, a la dreta, té un petit forat que probablement és l'inici d'una conducció per captar aigua també de la riera, que es troba a uns 20 metres.

Al damunt mateix de la mina s'aixecava una construcció que cobria la sínia, de la qual no en queda res. Segons informació del propietari, aquí hi havia la plataforma circular on donava voltes l'animal. La rotació feia moure l'arbre o eix vertical i, mitjançant un engranatge, el moviment rotatori horitzontal es transformava en moviment rotatori vertical, el qual feia girar una cadena que baixava al fons del pou. Aquesta cadena, mitjançant un mecanisme de dos taps de goma, feia bombejar l'aigua per l'interior d'un tub. D'aquí sortia canalitzada cap als diferents horts que hi havia en aquesta zona. Damunt del mecanisme de la sínia s'aixecava una construcció de dues plantes que, a la part superior, servia com a estatge per al pagès. La sínia de taps es va generalitzar a principis de segle XX i va substituir la sínia de catúfols, que també era activada amb tracció animal. Més endavant es va imposar la sínia de pistons, activada mitjançant bieles.

Observacions:

Informació oral facilitada per Fèlix Fargas Morera.

Història

Aquesta sínia la van fer construir els amos de cal Tatjé (una de les principals cases del nucli de Salelles) en uns terrenys que es coneixien com la Furanca, els quals havien pertangut al mas del Pinyot Vell. Probablement va ser l'any 1886, segons constava a la inscripció d'una llinda que hi havia a la porta d'entrada del cobert. Aquesta peça de terra, a partir d'aleshores anomenada la sínia dels Tatjé, no va arribar a escripturar-se mai en favor d'aquesta família. A finals del segle XIX totes les terres dels Tatjé foren adquirides per Josep Balaguer, propietari del mas Suanya. Entorn de 1924 els propietaris de cal Quico van començar a treballar aquests horts, primer com a parcels i l'any 1942 van comprar els terrenys. Des d'aleshores la família Fargas de cal Quico va tenir cura del funcionament i del manteniment de la sínia. Valentí Fargas (pare de l'actual propietari) va rebaixar el subsòl de la mina per tal d'incrementar la captació de les aigües freàtiques i, cap a finals del segle XX, encara es van fer obres a la caseta. La sínia de sang, amb el mecanisme de taps, va funcionar fins els anys seixanta. Entorn de 1967 s'hi va instal·lar una bomba mecànica amb motor de benzina, que va funcionar fins la dècada de 1970 aproximadament. El fort aiguat del 10 de juny de l'any 2000 es va emportar tota la construcció de superfície de la sínia, que fins aleshores es conservava pràcticament intacta. El mateix va succeir amb dues sínies més que es troben molt properes, riera avall. Actualment, part del mecanisme de la sínia, inclòs l'arbre, es conserva al jardí de cal Quico. Els propietaris tenen previst un projecte per arranjar la zona de la sínia i el seu entorn.

Bibliografia

FARGAS MORERA, Fèlix (2012). Salelles, 1000 anys de fets i esforç, treball i creixement de la seva parròquia, p. 68-69.

